

UGDYMO TURINIO ĮVAIROVĖ KAIP VEIKSNYS, SKATINANTIS UGDYTINIŲ MOTYVACIJĄ SPORTUOTI

Lauras Grajauskas¹, Algirdas Čepulėnas²

Šiaulių universitetas¹, Šiauliai, Lietuvos kūno kultūros akademija², Kaunas, Lietuva

Lauras Grajauskas. Socialinių mokslų (edukologijos) daktaras. Šiaulių universiteto Edukologijos fakulteto Kūno kultūros ir sporto edukologijos katedros lektorius. Mokslinių tyrimų kryptys: jaunųjų sportininkų rengimo modeliavimas; sporto ir fizinio aktyvumo motyvacija.

SANTRAUKA

Ugdymo turinys yra svarbus veiksnys, lemiantis mokinių motyvaciją. Ryšys tarp sportinio ugdymo turinio įvairovės ir vaikų motyvacijos sportuoti nepakankamai išnagrinėtas. Jis dažniau nagrinėjamas formaliojo švietimo požiūriu, o neformaliojo — dažniau nusakomas teoriškai, nei grindžiamas konkrečiais empiriniais tyrimais. Tyrimo tikslas — atskleisti ryšį tarp neformalaus ugdymo turinio įvairovės ir mokinių motyvacijos sportuoti.

Pirmiausia buvo išnagrinėti dviejų savo veikla panašių neformalaus švietimo būrelių — orientavimosi sporto ir sportinio turizmo — metiniai veiklos planai (6 orientavimosi sporto ir 4 turizmo). Pagal temas, temų turinio formuluotes išskirtos veiklos temų grupės, nagrinėti kiekybiniai ir kokybiniai dviejų būrelių veiklos skirtumai. Vėliau tirama mokinių motyvacija sportuoti. Iš viso buvo tiriami 104 12—14 metų amžiaus moksleiviai (68 orientacininkai ir 36 turistai). Motyvacija matuota sporto motyvacijos skale (Pelletier et al., 1995).

Nustatyta, kad sportinio turizmo būrelių programos yra išsamesnės, integruojančios daugiau skirtingų temų, didesnė temų įvairovė, o orientavimosi sporto būrelių programos glaustesnės. Šešiose sporto motyvacijos subskalėse skirtumas tarp grupių yra nereikšmingas, o nemotyvuotumo subskalės teiginiams labiau ($p < 0,05$) pritarė orientacininkai ($2,19 \pm 0,96$ balo) nei turistai ($1,62 \pm 0,59$ balo). Tiek orientavimosi, tiek sportinio turizmo būrelio mokiniai labiausiai pritarė pirmų trijų subskalių teiginiams, kurie indikuoja vidinės motyvacijos apraiškas (orientacininkų vidinių motyvų intensyvumas siekė — 3,91 balo, turistų — 3,99). Išorinę motyvaciją indikuojančių subskalių vidutiniai įverčiai buvo kiek mažesni abiejose grupėse ir labiau telkėsi apie atsakymo formuluotę „nežinau“ (orientacininkų vidurkis — 3,19 balo, turistų — 3,21).

Apibendrinant tyrimo rezultatus galima teigti, kad ugdymo turinio įvairovė susijusi tik su sportuojančių mokinių nemotyvuotumu. Esant didesnei ugdymo turinio įvairovei, ugdytinių nemotyvuotumas yra mažesnis.

Raktažodžiai: neformalus švietimas, motyvacija, ugdymo turinys, įvairovė.

IVADAS

Neabejojama sporto, fizinio aktyvumo nauda vaikų ir paauglių asmenybei, sveikatai, fizinių gebėjimų vystymuisi. Visgi daugėja tiesioginių bei netiesioginių įrodymų, kad vaikų ir ypač paauglių fizinis aktyvumas mažėja (Dollman et al., 1999; Anderssen et al., 2005; Hallal et al., 2006). Aktualiais darosi tokie moksliniai tyrimai, kuriais atskleidžiami veiksniai,

turintys įtakos mokinių sportinės veiklos ir fizinio aktyvumo motyvacijai. Motyvacijos stiprinimas — svarbi sportinio rengimo(-si) dalis (Malinauskas, 1998, 2003 a, 2003 b; Hardy et al., 2003; Weinberg, Gould, 2006; Ryan, Deci, 2007; Vallerand, 2007), nes tvirtinama, kad motyvacija yra vienas svarbiausių veiksnių, galinčių veikti ir sportinį rezultatą.

Nagrinėjant motyvaciją sportuoti, dažniausiai remiamasi (Malinauskas, 2003 b; Weinberg, Gould, 2006) trimis laimėjimų motyvacijos teorijomis (laimėjimų poreikio, atribucijos, sėkmės tikslų) ir apsisprendimo teorija. Ypač aktualu ugdymo turinio įvairovę kaip veiksnį, skatinantį vaikų motyvaciją sportuoti, nagrinėti apsisprendimo teorijos požiūriu, kuria asmens motyvacija ir su ja susijęs elgesys aiškinami pagal šaltinį, iš kur elgesys yra valdomas, lemiamas, reguliuojamas (Ryan, Deci, 2007; Vallerand, 2007). Iš esmės šaltiniai gali būti du: vidinis ir išorinis. Todėl mokantis, dirbant ar sportuojant, anot teorijos pradininkų (Ryan, Deci, 2007), ryškėja dvi motyvacijos rūšys: vidinė ir išorinė.

Mokslininkai (Chen, Ennis, 2004; Alderman et al., 2006; Šarkauskienė, Adaškevičienė, 2008) nustato ryšį tarp įvairių ugdymo veiksmų ir ugdytinių motyvacijos bei fizinio aktyvumo poreikio. Pažymima, kad tokie veiksniai kaip ugdymo turinys ir ugdytojo elgsena labai svarbūs lemiant mokinių motyvaciją (Alderman et al., 2006). Visgi sportinio ugdymo turinio įvairovės ir vaikų motyvacijos sportuoti ryšio problema yra nepakankamai atskleista. Ši problema dažniau nagrinėjama formaliojo švietimo požiūriu, o neformalusis švietimas dažniau nusakomas teoriškai (Gilbertson et al., 2006) nei grindžiamas konkrečiais empiriniais tyrimais.

Tyrimo tikslas — atskleisti neformalaus ugdymo turinio įvairovės ir mokinių motyvacijos sportuoti ryšį.

Hipotezė. Keliama prielaida, kad esant didesnei ugdymo įvairovei ugdytinių nemotyvuotumas mažesnis.

TYRIMO METODIKA IR ORGANIZAVIMAS

Tyrimas atliktas neformaliojo vaikų švietimo įstaigoje — Šiaulių jaunųjų turistų centre. Viena ugdymo įstaiga apsiribota siekiant pašalinti kitus veiksnius, galinčius paveikti tyrimo rezultatus. Pirmiausia buvo išnagrinėti dviejų savo veikla panašių neformalaus švietimo būrelių — orientavimosi sporto ir sportinio turizmo — metiniai veiklos planai (6 orientavimosi sporto ir 4 turizmo). Pagal temas, temų turinio formuluotes išskirtos veiklos grupės, nagrinėti kiekybiniai ir kokybiniai dviejų būrelių veiklos skirtumai.

Pratybų metu buvo tiriama mokinių motyvacija sportuoti. Iš viso apklausti 104 12—14 metų amžiaus moksleiviai (68 orientacininkai ir 36 tu-

ristai). Sportuojančių mokinių motyvacija nustatyta sporto motyvacijos skale (Pelletier et al., 1995). Sporto motyvacijos skalę sudaro 28 teiginiai, po keturis suskirstyti į 7 subskales, kurias sudaro: vidinė motyvacija — sužinoti; vidinė motyvacija — siekti tobulumo; vidinė motyvacija — patirti; išorinė motyvacija — identifikuotis, susitapatinti; išorinė motyvacija — nesąmoningai priimtas išorinis reguliavimas; išorinė motyvacija — tiesioginis išorinis reguliavimas; nemotyvuotumas. Atsakydami į kiekvieną teiginį, tiriamieji turėjo pasirinkti atsakymo variantus penkių pakopų Likerto skalėje nuo „visiškai nesutinku“ (1) iki „visiškai sutinku“ (5). Adaptuojant panašaus pobūdžio klausimynus kalbiniu ir kultūriniu aspektu, rekomenduojama įvertinti skalių ir subskalių vidinį suderinamumą (Анастаси, Урбина, 2001). Pažymėtina, kad vidinės konsistencijos Kronbacho alfa (*Cronbach alpha*) koeficientas daugelyje sporto motyvacijos skalės subskalių gerokai viršijo priimtą 0,5 ribą ir svyravo nuo 0,58 iki 0,82. Tyrimo rezultatai buvo vertinami analizuojant sporto motyvacijos skalės subskalių vidutinius įverčius ir pritarimo atskiriems teiginiams procentinius dažnius. Hipotezėms patikrinti buvo taikomas parametrisinis Studento *t* kriterijus nepriklausomoms imtims (Pukėnas, 2005).

REZULTATAI

Išnagrinėjus orientavimosi sporto ir sportinio turizmo būrelių vadovų metinius veiklos planus, santykiškai galima išskirti devynias temų grupes, kurioms skiriamas nevienodas laikas (1 lent.). Orientavimosi sporto programos apima tris pagrindines temų grupes (orientavimosi techniką ir topografinį rengimą; fizinį rengimą; dalyvavimą varžybose ir panašioje veikloje, teisėjavimą), kurioms skiriama 87,6% viso laiko. Sportinio turizmo būrelių programos sudaro penkios temos (turizmo technika; orientavimosi technika ir topografinis rengimas; fizinis rengimas; dalyvavimas varžybose ir panašioje veikloje, teisėjavimas; dalyvavimas stovyklose, žygiuose, ekskursijose, vakaronėse), kurioms skiriama 92,5% viso metinio laiko. Be to, sportinio turizmo būrelių veiklos plane orientavimosi technikai ir topografiniam rengimui skirta $10,6 \pm 6,4\%$ laiko. Orientavimosi būrelių veiklos planuose turizmo įgūdžių lavinimas nenumatytas.

Vadinasi, galima teigti, kad sportinio turizmo būrelių programos yra išsamesnės, integruojančios daugiau skirtingų temų, didesnė temų įvairovė,

Ugdymo programos tema(-os)	Ugdymo programa	
	Orientavimosi sportas	Turizmas
Įvadinės, organizacinės temos. Apibendrinimai. Saugumo temos	2,1 ± 0,2	2,9 ± 1,9
Turizmo technika	0,0 ± 0,0	27,6 ± 15,0
Orientavimosi technika ir topografinis rengimas	40,1 ± 9,7	10,6 ± 6,4
Fizinis rengimas	30,9 ± 1,7	20,7 ± 4,4
Dalyvavimas varžybose ir panašioje veikloje, teisėjavimas	16,6 ± 2,5	12,9 ± 4,5
Dalyvavimas stovyklose, žygiuose, ekskursijose, vakaronėse	3,5 ± 6,4	20,7 ± 13,0
Kraštotyris rengimas	0,0 ± 0,0	2,8 ± 3,3
Psichologinis ir intelektualinis rengimas	4,9 ± 2,2	0,2 ± 0,5
Sveikatingumas ir savikontrolė	1,9 ± 0,7	1,6 ± 3,2

1 lentelė. Orientavimosi sporto ir sportinio turizmo programų temoms skiriamas laiko santykinės dalys (%) ($\bar{X} \pm SD$)

Subskalė	Ugdymo programa		p
	Orientavimosi sportas	Turizmas	
VM — sužinoti	3,97 ± 0,76	3,92 ± 0,63	> 0,05
VM — siekti tobulumo	3,83 ± 0,91	3,98 ± 0,65	> 0,05
VM — patirti	3,92 ± 0,70	4,08 ± 0,58	> 0,05
IM — identifikuoti, susitapatinti	3,26 ± 0,94	3,25 ± 0,73	> 0,05
IM — nesąmoningai priimtas išorinis reguliavimas	3,54 ± 0,87	3,56 ± 0,75	> 0,05
IM — tiesioginis išorinis reguliavimas	2,77 ± 1,07	2,81 ± 0,87	> 0,05
Nemotyvuotumas	2,19 ± 0,96	1,62 ± 0,59	< 0,05

2 lentelė. Orientacinių ir turistų sporto motyvacijos skalės subskalių įverčiai balais ($\bar{X} \pm SD$)

Pastaba. VM — vidinė motyvacija; IM — išorinė motyvacija.

orientavimosi sporto būrelių programos glaustesnės.

Analizuojant orientavimosi sporto ir sportinio turizmo būrelius pasirinkusių mokinių pritarimo sporto motyvacijos skalės teiginiams duomenis nustatyta, kad šešiose subskalėse skirtumas tarp grupių yra nereikšmingas (2 lent.). Nemotyvuotumo subskalės teiginiams labiau pritarė orientacininkai nei turistai ($p < 0,05$). Pažymėtina, kad šioje subskalėje apibendrinti teiginiai rodo abejojimą pasirinkta sporto šaka ir savo gebėjimais joje (pvz.: *Dažnai savęs klausiu, kodėl sportuoju, juk nerealizavau tikslų, kurių siekiu?*).

Tiek orientavimosi, tiek sportinio turizmo būrelių mokiniai labiausiai pritarė pirmų trijų subskalių teiginiams, kurie indikuoja vidinės motyvacijos apraiškas. Orientacinių vidinių motyvų intensyvumas siekė 3,91 balo, turistų — 3,99. Reitingo viršūnę užėmė vidiniai motyvai, labiausiai susiję su kompetencijos įgijimu. Motyvui *Sportuoti man malonu, nes galiu įgyti įdomios patirties ir patirti nuotykių* pritarė 91,2% orientacinių ir 100% turistų; motyvui *Sportuoti man įdomu, nes išmokstu naujų pratimų ir treniravimosi metodų* pritarė 89,7% orientacinių ir 86,1% turistų; motyvui *Sportuoti man įdomu, nes daugiau sužinau apie sportą, kuriuo užsiimu* — 85,3% orientacinių ir 83,4% turistų. Pažymėtina, kad keturiais ir penkiais balais buvo išreiškiamas pritarimas anketos teiginiams. Paradoksalu, kad vidinės motyvacijos skalėje pritarimas teiginiui *Sportuoju, nes jaučiu pasitenkinimą, atlikdamas(-a) naujus ir sudėtingus sporto pratimus* buvo pats mažiausias. Šiam

teiginiui pritarė 58,8% orientacinių ir 61,1% turistų.

Išorinę motyvaciją indikuojančių subskalių vidutiniai įverčiai buvo kiek mažesni abiejose grupėse ir labiau telkėsi apie anketos atsakymo formuluotę „nežinau“ (orientacinių vidurkis — 3,19 balo, turistų — 3,21). Pažymėtina, kad dažniausiai pritarė teiginiui *Sportuoju, nes norint būti geros formos būtina sportuoti* (jam pritarė 73,6% orientacinių ir 83,3% turistų). Pagal mokslininkų (Pelletier et al., 1995) modelį, kuriuo remiantis sukonstruota sporto motyvacijos skalė, šis teiginys priskiriamas subskalei „Išorinė motyvacija“ — *nesąmoningai priimtas išorinis reguliavimas*. Mažiausiai pritarė teiginiams, kurie atskleidė akivaizdų išorinį motyvavimą. Pavyzdžiui, teiginiui *Sportuoju todėl, kad draugai ir kiti žmonės už tai mane gerbia, vertina* pritarė 29,4% orientacinių ir tik 13,9% turistų.

REZULTATŲ APTARIMAS

Apibendrinant tyrimo rezultatus galima teigti, kad ugdymo turinio įvairovė susijusi tik su sportuojančių mokinių nemotyvuotumu. Kuo didesnė ugdymo turinio įvairovė, tuo nemotyvuotumas mažesnis. Tai, kad orientavimosi sporto būrelių lankantys mokiniai dažniau pritarė subskalės „Nemotyvuotumas“ teiginiams, priežastys galėtų būti dar dvi. Pirmą, skirtingas gero veiklos rezultato supratimas — geras orientacininkas yra tas, „kuris per kuo trumpesnę laiką įveikia numatytą orientavimosi trasą“, o geras turistą „dalyvauja iškylose,

turistiniuose žygiuose ir pan.“. Vienu atveju tikslą reikia pasiekti, kitu — pats dalyvavimas jau yra tikslas. Antra, veiklos sudėtingumas ir pradedančiųjų orientacininkų sportinių rezultatų nepastovumas. Dėl įvairių priežasčių net ir talentingiems jauniems orientacininkams tenka suabejoti savo orientavimosi gebėjimais.

Tyrimo rezultatai leidžia formuluoti kelias svarbias prielaidas. Pirma, tyrimu atskleista, kad tokia neformalaus sportinio regimo vyksme kaip orientavimosi sportas ir sportinis turizmas dalyvaujantys vaikai turi puikią vidinę motyvaciją. Mokslininkai (Gilbertson et al., 2006) dažnai nurodo neformalaus sportinio ugdymo edukacinę jaunosios kartos poreikių tenkintojo vertę. Sportinis rengimas neformaliajame švietime jau pats savaime turiniu ir forma yra subtilus jaunos asmenybės ugdymo veiksnys. Orientavimosi sporto ir sportinio turizmo pratybos dažniausiai vyksta gryname ore, atveria palankias prielaidas ugdymo vyksme dvasiniam, humanistiniam ir pedocentriniam pradams pasireikšti. Be to, neformalią veiklą ugdytiniai renkasi savo noru ir lygiai taip pat gali ją palikti.

Kiti tyrėjai, nagrinėdami sportuojančių vaikų ir paauglių motyvaciją sportuoti, dažnai svarbiais nurodo būtent vidinius motyvus. N. Žilinskienė ir kt. (2007), tyrę socialinius ir sportinius veiksnius, skatinančius jaunos (13—17 metų) lengvaatlečius treniruotis, pažymi, kad daugumai besitreneriuojančių mokinių svarbiau įdomios sporto pratybos, turiningas laisvalaikis, geri ir nuoširdūs santykiai su treneriu, draugais, negu noras būti žinomam ir gerbiamam. E. Grininė ir S. Zablackaitė (2007) nurodo, kad tarp motyvų, skatinančių mokinius sportuoti, populiariausiais noras stiprinti sveikatą. A. Šarkauskienė ir E. Adaškevičienė (2008) pažymi, kad 5—6 klasių mokinių pasirinkimą dalyvauti neformaliojo fizinio ugdymo vyksme labiausiai lemia vidinė motyvacija, o socialiniai veiksniai (draugų įtaka, trenerių, mokytojų ir tėvų skatinimas) yra mažiau svarbūs.

Kita vertus, sportinis rengimas neformalaus švietimo požiūriu slepia savyje ir keletą pavojų. Sportinio rengimo vyksme, kaip niekur kitur, iškyla prieštaravimas, kam teikti pirmenybę — gerų sportinių rezultatų siekimui ar vaikų ir paauglių asmenybės ugdymui(-si), suvokiant jos poreikius. Dažnai sporto būrelių trenerius kamuoja prieštaravimas, ką rinktis — atsižvelgti į ugdytinių poreikius, interesus, motyvus ar siekti puikių sportinių rezultatų. Šis prieštaravimas kelia pavojų, nes

dažnai nepaisoma vaikų interesų ir pirmenybė atiduodama sportinio rezultato siekimui, smarkiai siaurinant ir specializuojant ugdymo turinį, išorinius ir vidinius motyvus sukeičiant vietomis.

Mokslininkai (Green-Demers et al., 1998; Alderman et al., 2006), nors ir netiesiogiai, pasisako už didesnę priemonių ir metodų įvairovę. Štai I. Green-Demers ir kt. (1998) pažymi, kad patys sportininkai ir jų treneriai naudojami keliomis motyvacijos strategijomis nuoboduliui įveikti: iššūkio (pa-)didinimu, variavimu, atliekamo pratimo įvairove, racionalizavimu, savęs įtikinimu ir skatinančios aplinkos ar konteksto panaudojimu. B. L. Alderman ir kt. (2006) nurodo tris pagrindines strategijas, kuriomis vadovaujantis galima didinti mokinių vidinę motyvaciją per fizinio ugdymo vyksmą — tai galimybė rinktis, individualizavimas, optimalus iššūkis atliekant kiekvieną pratimą.

Vertinant tyrimo rezultatus ir numatant tolesnių tyrimų perspektyvas reikėtų atkreipti dėmesį į tai, kad šio tyrimo metu nagrinėtas formalus turinys, yra tas ugdymo programos turinys, kuris pateikiamas dokumentuose. O formalus ugdymo turinys, akivaizdu, nevisiškai atskleidžia realią ugdymo praktiką. Pavyzdžiui, prityręs treneris ir formaliai skurdų ugdymo programos turinį gali realizuoti labai virtuoziskai, įdomiai, puikiai paveikdamas jaunųjų sportininkų vidinę motyvaciją. Be to, anot B. Bitino (2006), pavienio edukologinio tyrimo sprendinys negali išspręsti ugdymo problemos, todėl klausimas, kiek ugdymo turinio įvairovė lemia vaikų motyvaciją sportuoti, lieka tik iš dalies atsakytas. Ateityje būtina vykdyti išsamesnius tyrimus, įtraukiant daugiau sporto šakų ir tiriamųjų. Būtina vertinti ne tik formalus, bet ir realaus ugdymo turinio įvairovę. Taip pat atlikti eksperimentinius tyrimus, tiksliai kontroliuojant nepriklausomą kintamąjį — ugdymo turinio metodų ir priemonių įvairovę.

IŠVADA

Esant didesnei ugdymo įvairovei, ugdytinių nemotyvuotumas yra mažesnis. Moksleiviai, lankantys sportinio turizmo būrelius, mažesnio nemotyvuotumo nei orientavimosi sporto grupių tiriamieji. Šis skirtumas sietinas su ugdymo turinio įvairove, skirtingu veiklos pobūdžiu ir tikslais. Sportinio turizmo ir orientavimosi sporto būrelius lankantys moksleiviai turi daugiau vidinių motyvų sportuoti nei išorinių.

LITERATŪRA

- Alderman, B. L., Beighle, A., Pangrazi, R. P. (2006). Enhancing motivation in physical education. *Journal of Physical Education, Recreation and Dance*, 77 (2), 41—45, 51.
- Anderssen, N., Wold, B., Torsheim, T. (2005). Tracking of physical activity in adolescence. *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 76 (2), 119—129.
- Bitinas, B. (2006). *Edukologinis tyrimas: sistema ir procesas*. Vilnius: Kronta.
- Chen, A., Ennis, C. D. (2004). Goals, interests, and learning in physical education. *Journal of Educational Research*, 97 (6), 329—338.
- Dollman, J., Olds, T., Norton, K., Stuart, D. (1999). The evolution of fitness and fatness in 10—11-year-old Australian schoolchildren: Changes in distributional characteristics between 1985 and 1997. *Pediatric Exercise Science*, 11, 108—121.
- Gilbertson, K., Bates, T., McLaughlin, T., Ewert, A. (2006). *Outdoor Education: Methods and Strategies*. Champaign, IL: Human Kinetics.
- Green-Demers, I., Pelletier, L. G., Stewart, D. G., Gushue, N. R. (1998). Coping with the less interesting aspects of training: Toward a model of interest and motivation enhancement in individual sports. *Basic and Applied Social Psychology*, 20 (4), 251—261.
- Grinienė, E., Zablackaitė, S. (2007). Sportuojančių 16—18 metų mokinių gyvenimo kokybė. *Sporto mokslas*, 3 (49), 60—66.
- Hallal, P. C., Victora, C. G., Azevedo, M. R., Wells, J. C. K. (2006). Adolescent physical activity and health. *Sports Medicine*, 36 (12), 1019—1030.
- Hardy, L., Jones, G., Gould, D. (2003). *Understanding Psychological Preparation for Sport: Theory and Practice of Elite Performers*. New Jersey: John Wiley & Sons.
- Malinauskas, R. (2003 a). Didelio meistriškumo dvikovos sporto šakų sportininkų ir jų rezervo motyvacijos ypatumai. *Sporto mokslas*, 1 (31), 19—23.
- Malinauskas, R. (2003 b). *Sporto psichologijos pagrindai: studijų knyga*. Kaunas: LKKA.
- Malinauskas, R. (1998). Vaikinių, kurie renkasi bokšą, motyvacijos ypatumai. *Sporto mokslas*, 3 (12), 20—22.
- Pelletier, L. G., Fortier, M. S., Vallerand, R. J. et al. (1995). Toward a new measure of intrinsic motivation, extrinsic motivation, and amotivation in sports: The Sport Motivation Scale (SMS). *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 17, 35—53.
- Pukėnas, K. (2005). *Sportinių tyrimų analizė SPSS programa: mokomoji knyga*. Kaunas: LKKA [žiūrėta 2006-11-19]. Prieiga internetu: <<http://www.lkka.lt/PSK>>.
- Ryan, R. M., Deci, E. L. (2007). Active human nature. Self-determination theory and the promotion and maintenance of sport, exercise, and health. In M. S. Hagger, N. L. D. Chatzisarantis (Eds.), *Intrinsic Motivation and Self-determination in Exercise and Sport* (pp. 1—19). Champaign, IL: Human Kinetics.
- Šarkauskienė, A., Adaškevičienė, E. (2008). 5—6 klasių mokinių neformalųjį fizinį ugdymą lemiantys veiksniai. *Ugdymas. Kūno kultūra. Sportas*, 3 (70), 88—94.
- Vallerand, R. J. (2007). A hierarchical model of intrinsic and extrinsic motivation for sport and physical activity. In M. S. Hagger, N. L. D. Chatzisarantis (Eds.), *Intrinsic Motivation and Self-determination in Exercise and Sport* (pp. 255—279). Champaign, IL: Human Kinetics.
- Weinberg, M. D., Gould, D. (2006). *Foundations of Sport and Exercise Psychology*. Champaign, IL: Human Kinetics.
- Žilinskienė, N., Tubelis, L., Radžiukynas, D. (2007). Socialiniai, sportiniai veiksniai, skatinantys treniruotis jaunas lengvaatlečius. *Sporto mokslas*, 3 (49), 52—59.
- Анастаси, А., Урбина, С. (2001). *Психологическое тестирование*. Санкт-Петербург: ПИТЕР. С. 117.

DIVERSITY OF THE CONTENT OF EDUCATION AS A FACTOR ENCOURAGING LEARNERS' MOTIVATION TO PARTICIPATE IN SPORTS

Lauras Grajauskas¹, Algirdas Čepulėnas²

Šiauliai University¹, Šiauliai, Lithuanian Academy of Physical Education², Kaunas, Lithuania

ABSTRACT

The content of education is a very important factor influencing learners' motivation. However, the link between the diversity of sports education content and learners' motivation for sports has not been adequately researched. It has been more often studied in the context of formal education, and in the informal education it is usually described theoretically and not grounded empirically. The aim of the present research was to reveal the links between the diversity of the content of informal education and learners' motivation to participate in sports.

First we studied the annual plans of two informal education clubs similar in their activities — six clubs of orienteering sport and four clubs of tourism. According to the topics and their content we distinguished

groups of activity topics and analyzed the quantitative and qualitative differences in the activities of those clubs. Then we investigated the learners' motivation to participate in those sports. The research participants were 104 12—14 year-old schoolchildren (68 orienteers and 36 tourists). Motivation was assessed applying the Sports Motivation Scale (Pelletier et al., 1995).

It was established that programs of tourism clubs were wider, integrating more different topics and displaying a greater content diversity. The programs of the orienteering clubs were more concentrated. The differences between the groups in six sports motivation subscales were not statistically significant, but the statements in the motivelessness scale were more supported ($p < 0.05$) by orienteers (2.19 ± 0.96 points) compared to tourists (1.62 ± 0.59 points). The learners in both clubs more agreed to the statements of the first three scales which indicated the manifestation of internal motivation (the intensity of the internal motivation of orienteers was 3.91 points and that of tourists — 3.99 points). The mean values of the subscales indicating external motivation were lower in both groups and more massed to the answer “I do not know” (the mean value of orienteers was 3.19, and that of tourists — 3.21).

Summing up we suggest that the diversity of the education content is linked only to the amotivation of learners engaged in sports. When the diversity of the education content is greater, the amotivation is lower.

Keywords: informal education, motivation, education content, diversity.

Gauta 2008 m. gruodžio 29 d.
Received on December 29, 2008

Priimta 2009 m. kovo 5 d.
Accepted on March 5, 2009

Lauras Grajauskas
Šiaulių universitetas
(Šiauliai University)
P. Višinskio g. 25, LT-76351 Šiauliai
Lietuva (Lithuania)
Tel +370 620 49660
E-mail laurasgrajauskas@gmail.com